

In de proefsleuven, put 1 t/m 3, is maar één vlak aangelegd, deels in laag 10, feitelijk als getrapte aanleg naar de in de dieper gelegen oeverafzettingen, daar waar in de overige putten vlak 2 ligt. Van de in put 1 t/m S3 aangetroffen kuilen en greppels zijn er enkele gecoupeerd: S1 (greppel) en S6 t/m S8 en S13 (kuilen). Opvallend in put 1 is S1, dit spoor heeft een andere vulling dan de andere sporen en is bovendien lineair van vorm met een duidelijke insteek en kan daarom als greppel worden geïnterpreteerd (figuur 7). De greppel loopt taps toe, is 60 cm diep, maar heeft een vlakke bodem. In de vulling van sterk tot matig zandige grijze klei zijn drie vullingen onderscheiden. Naar de bodem toe wordt de greppel zandiger en vertoont 'zandbrokken'. De greppel oversnijdt S4/S5 en wordt afgedekt door laag S10030. S4 en S5 betreffen één en dezelfde greppel. Deze heeft een sterk zandige lichtbruingrijze humeuze kleivulling, vergelijkbaar met de greppeltjes S2 en S3. Ook S4/S5 wordt afgedekt door laag S10030; onder deze laag is dus sprake van een fasering van de sporen. In het oostprofiel werden naast S4/5 ook nog S2 en S7 in het profiel opgetekend, waarbij S2 juist laag S10030 doorsnijdt en dit spoor op zijn beurt, weer doorsneden wordt door S7 die afgedekt wordt door laag S10021. S6, een vondstloze kuil, ook alleen in het profiel waargenomen is juist door S10021 gegraven en steekt in vanaf laag S10020, de bouwvoor. Put 2 levert hetzelfde beeld: een paar kuilen (S8 t/m S11) en een afwijkende greppel, in dit geval S12, waarvan de vulling en oriëntatie (noordwest-zuidoost, parallel aan de provinciale weg) vergelijkbaar zijn met S1 in put 1. De breedte van de greppel is echter 60 cm i.p.v. 95 cm (S1). Er zijn geen oversnijdingen waargenomen. De sporen snijden zich in in laag S20041, de diepere oeverafzettingen (zie § 5.1.3). In put 3 is nog een kuiltje aangetroffen, S13. Deze wordt afgedekt door laag S30030, net als S1 en S4/5. Al met al is er sprake van minimaal drie fasen waarvan laag 20 (de bouwvoor), laag 21 (middeleeuwen/Nieuwe tijd) en laag 30 (Romeinse tijd) het vlak betreffen (zie § 5.1.3). Onder de twee cultuurlagen zijn sporen aangetroffen die elkaar oversnijden. Binnen deze fasen kunnen daarmee –op basis van deze putten- twee subfasen onderscheiden worden. De sporen in put 4, 8, 5 en 6 Put 4, 8, 5 en 6 sluiten vrijwel op elkaar aan en liggen in elkaars verlengde aan de oostzijde van de provinciale weg (kaartbijlage 1). Put 7 sluit daar weer op aan, maar aan de andere zijde van de weg. Vlak 1 is in put 4 aangelegd in laag 21. Soms lag het vlak in put 4 in laag 4020, hetgeen de huidige bouwvoor lijkt te zijn. In het verlengde –achtereenvolgens put 8 en 5 – wijkt dit niet af. In put 6 is vlak 1 iets dieper aangelegd, te weten in 6029 of 6032. Laag 6029 betreft het bovenste schone oeverpakket, terwijl laag 6032 alleen in deze put voorkomt. Vlak 1 in put 7 moest door de verstoringen pal langs de N229 in 7030 aangelegd worden, terwijl een deel zelfs in 7036 ligt, de diepere schone oeverafzettingen. In put 4, 5, 6 en 8 is alleen een tweede vlak aangelegd in de vorm van kijkgaten waarmee de diepte van het archeologisch niveau is gecontroleerd ten opzichte van de maximale verstoringdiepte en de in het PvE vastgelegde bufferruimte.

Put 4 en 8 hebben op vlak 1 tezamen een lengte van 220 m bij een breedte van gemiddeld 2,7 m. Vlak 2 betreft zes diepere putjes van beperkte omvang waarvan er twee in put 4 liggen en vier in put 8. Dat impliceert dat de verspreiding van de sporen op een dieper vlak in deze putten niet bestudeerd kon worden. Daarbij moet opgemerkt worden dat in deze putten de verblauwing parten speelde en de herkenbaarheid van sporen sterk beïnvloedde (zie § 5.1.3). Op vlak 1, grotendeels aangelegd in laag S4021, de 'bovenste' cultuurlaag, zijn maar drie sporen opgetekend: S15 t/m 17, waarvan S15 als sloot en S17 als ploegspoor zijn geïnterpreteerd, beide subrecent en zonder verdere betekenis. S16 betreft een kuil van onregelmatige vorm, zonder vondsten en een sterk siltige grijze kleivulling. Op vlak 2 van put 4 werden S18 en S19 aangetroffen. Het vlak ligt in laag S4029 of 4036. In het profiel van het putje is zichtbaar dat spoor 18 en 19 insteken vanaf de 4021. Spoor 19 heeft een silovorm (kuil? zware staander?) en een vulling van sterk siltige (bruin)grijze klei (figuur 8). S18 en S19 zijn aangetroffen in een sterk verblauwde zone. In het –verkorte- profiel is te zien dat spoor 18 laag 29 doorsnijdt en dat spoor 19 onder laag 21 hangt. Dit laatste is opvallend aangezien het Romeinse 'vlak' dieper lijkt te liggen, namelijk laag 4030: in spoor 19 zijn talloze scherven uit de Romeinse tijd aangetroffen (zie § 5.4). Spoor 19 is echter wel aangetroffen in de zone met sterke verblauwing waardoor het profiel slecht leesbaar is (figuur 5). Op de figuur is met enige moeite te zien, in weerwil van het ingekraste profiel en gelet op de textuur van de vullingen, dat spoor 19 waarschijnlijk onder laag 30 hangt en deze niet doorsnijdt. In put 8 is maar één spoor aangetroffen, S48, een kuil of greppel met een vulling van bruingrijze licht zandige klei op vlak 2. Dit vlak is in de vier putjes aangelegd in laag S8030 of S8035. Uit deze cultuurlagen is veel aardewerk verzameld (zie § 5.4), maar in S48 is helaas geen materiaal aangetroffen.

Put 5 en 6 liggen aan de zuidzijde van de Singel, waarmee tussen put 8 en 5 ongeveer 25

tussenruimte zit (kaartbijlage 1). De putten hebben op vlak 1, waarop overigens geen sporen zijn aangetroffen, een gezamenlijke lengte van 63 m en een breedte van respectievelijk 2 en 2,7 m. op vlak 2, bestaande uit drie verdiepingen, zijn wel sporen aangetroffen. In put 5 zijn in dit vlak 7 mogelijke paalsporen aangetroffen (S21 t/m S24, S26, S28 en S29; figuur 9) en een paalspoor of kuil/greppel (S20 en S25). In put 6 is onder laag S6030 nog een greppel met een licht zandige grijze kleivulling aangetroffen (S31), ook weer noordwest-zuidoost georiënteerd, maar nu met een breedte van 1,4 m.

S25 en 28 worden oversneden door een greppel(?), S27. Of de paalsporen tezamen deel uitmaken van een structuur kon niet vastgesteld worden. Van S20 kon vastgesteld worden dat deze afgedekt wordt door S5030, de Romeinse cultuurlaag. In een andere verdieping is nog een kuil aangetroffen, S30. Deze kuil is afgedekt door laag S5021, de middeleeuwse cultuurlaag. Geconcludeerd kan worden dat op dit vlak –naar het zich laat aanzien het Romeinse niveau- veel grondsporen voorkomen en dat er sprake is van nog een bewoningsfase: het middeleeuwse niveau.

De sporen in put 7 De situatie in put 7 wijkt af: vlak 1 ligt in laag S7030 of in de hierop liggende verstoring, terwijl vlak 2 in de dieper gelegen oeverafzettingen is aangelegd, in laag 7030 of 7036. In feite is bijna overal sprake van een onthoofd profiel wat een goede interpretatie bemoeilijkt.

Bovendien waren de civiele werkzaamheden van dien aard dat de waarnemingsomstandigheden als beroerd kunnen worden gekwalificeerd. De sporen in put 7 laten zich als volgt ontleden: een noordwest-zuidoost georiënteerde greppel (S34) loopt over een lengte van minstens 50 m parallel aan de put, en wel zo dat deze er soms geheel mee samenvalt. De breedte van de put is dermate klein dat deze binnen de breedte van het spoor ligt. Deze greppel wordt doorsneden door een serie latere greppels (S41, S35, S37, S40, S44 en S45) en een grote kuil of brede greppel (S33), alle noordwest-zuidoost georiënteerd. Vervolgens is er sprake van een serie losse sporen. Dit betreft de paalsporen S32, S36 en S38, de greppels S41 en S51, een kuil S43 en een serie karresporen (S47). Deze drie groepen sporen worden hieronder in meer detail besproken:

- Greppel S34. In het noordwestelijk deel van put 7 'loopt' S34 de put in om vervolgens over een afstand van 50 m hiermee vrijwel parallel te lopen. In feite moet dit tot het einde van put 7 het geval zijn, alleen is vlak 2 in de laatste 7 m van put 7 op een hoger niveau aangelegd. Door een verspringing van de put kan bepaald worden dat de breedte van de greppel minimaal 1,7 m is. Er kon dus ook geen volledige coupe over de greppel gemaakt worden. Duidelijk werd echter dat de vulling een gelaagde opbouw kent. De basis lijkt te bestaan uit een matig siltige lichtgrijze klei die naar boven toe verandert in een sterk siltige donkergrijze klei. Er zijn vondsten in aangetroffen die in § 5.3 en verder worden besproken; - S34 wordt doorsneden door een serie hier haaks op liggende greppels, Van noordwest naar zuidoost zijn dit S33(?), S41/S35, S37, S40, S44 en S45. De tussenstand tussen deze greppels bedraagt respectievelijk 3,7 m, 3,3 m, 3,2 m en dan 32 m en 1,2 m. De (deels) regelmatigheid en de oriëntatie lijken te duiden op een systematische en gelijktijdige aanleg van de greppels. De vulling van de verschillende sporen stemt overeen: een licht zandige bruingrijze klei. De vorm van S41 is illustratief: schuine wanden met een vlakke bodem van 85 cm. S35 lijkt een voorloper te zijn die ernaast en deels onder ligt. De breedte van de greppels is wisselend: van 45 cm tot 1,2 m, maar is wel afhankelijk van de hoogte waarop ze aangesneden worden. S41 doorsnijdt laag S7030, waarmee het hele systeem dus jonger dan Romeins lijkt te zijn. S33 kan of een brede greppel zijn (bijna 5 m), of een grote kuil, dat is niet duidelijk. Dit is het enige spoor waaruit vondsten komen. Deze dateren in de Romeinse tijd of zelfs Merovingische periode; - Van de overige sporen kon in de meeste gevallen de stratigrafische positie en daarmee datering niet bepaald kon worden. De paalsporen S32 en S36 zijn los aangetroffen, maar S38 doorsnijdt greppel S37 die op zijn beurt weer S34 doorsnijdt. Van S36 kon de positie bepaald worden: dit spoor wordt afgedekt door laag S7035, wat een vroege datering (ijzertijd?) doet vermoeden. S51 is in het profiel opgetekend en als greppel geïnterpreteerd. S51 is onder laag S7035 aangetroffen en dateert daarmee mogelijk in de IJzertijd. Tenslotte zijn nog een niet te dateren kuil (S43) en een serie karresporen (S47) aangetroffen, die laag S7025 doorsnijden en dus net als S41 middeleeuws of jonger lijken; - Een laatste opmerking geldt een oud straatniveau van de N229 zelf. Onder het asfalt in put 7 was in het profiel een laag bakstenen zichtbaar van een zeldzaam type, de zogenaamde Vlamovic, een type klinker dat in de jaren '30 kort in gebruik is geweest als een experiment maar al snel in populariteit afnam door de opkomst van beton (figuur 10). De steen moest een alternatief vormen voor het gebruik door Rijkswaterstaat van natuursteen om daarmee de intensivering van het verkeer op te kunnen vangen. Deze bakstenen werden kort in Opheusden geproduceerd en zijn o.a. op de Afsluitdijk aangetroffen

(Molthof & Wijnen, 2015).